

Puolustusvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Ukrainaa tukevaan Operaatio Legion

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Ukrainaa tukevaan Operaatio Legion (VNS 4/2026 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Kuisma Kinnunen, puolustusministeriö
- majuri Pekka Lehto, Pääesikunta
- erikoissuunnittelija Eevi Pöntinen, Pääesikunta

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä Suomen Ukraina-tuesta

(1) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Legion-operaation (VNS 4/2026 vp) taustalla on ennen kaikkea Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan pitkittyminen, mikä on synnyttänyt tarpeen pitkäkestoiselle koulutustoiminnalle. Valiokunta toteaa, että Venäjän hyökkäyssota on aiheuttanut Ukrainassa mittavaa inhimillistä kärsimystä ja aineellista tuhoa, mutta samalla se on muuttanut perustavanlaatuisesti Euroopan turvallisuuspoliittista tilannetta. Ukrainan tukeminen on nähtävä paitsi solidaarisuutena hyökkäyksen kohteeksi joutunutta valtiota kohtaan myös keinona vahvistaa koko Euroopan vakautta ja turvallisuutta.

(2) Suomen aiempi koulutustuki Ukrainalle on ollut merkittävä osa Suomen laajempaa puolustustukea Ukrainalle. Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Suomi on tehnyt päätökset 33 puolustustarvikepaketista, ja puolustusmateriaalituen korvausarvo on noin 3,3 miljardia euroa. Valiokunta korostaa, että annettu tuki on korvattava Puolustusvoimille täysimääräisesti. Puolustusministeriö on lisäksi käynnistänyt helmikuussa 2025 Ukrainalle 660 miljoonan euron tukiohjelman vuosille 2025–2027.

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2026 vp

(3) Suomi on osallistunut ukrainalaissotilaiden kouluttamiseen useiden eri aloitteiden kautta: Euroopan unionin sotilaallinen EUMAM Ukraine -avustusoperaatio, Iso-Britannian johtama Interflex-operaatio sekä Naton Ukrainalle tarjoamaan NSATU-toiminta (NATO Security Assistance and Training for Ukraine). Lisäksi tasavallan presidentti päätti kesällä 2025 Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden ja Baltian maiden Ukrainaa tukevaan aloitteeseen (ns. prikaatialoite) EU- ja Nato-maissa.

Operaation tavoitteet ja Suomen osallistuminen

(4) Ukrainan muuttuneiden tarpeiden perusteella Pohjoismaiden ja Baltian maiden prikaatialoite on tarkentunut. Ukrainan tarpeisiin vastaamiseksi aloitteen johtovaltion Norjan toimesta perustettiin syksyllä 2025 Operaatio Legion. Operaation tavoitteena on kouluttaa ja varustaa erilaisia sotilaallisia suorituskykyjä Ukrainan tarpeiden mukaisesti. Operaatioon ei sisälly sotilaallisten voimakeinojen käyttöä.

(5) Samalla koulutustoiminnan luonne on muuttunut yksittäisistä lyhytkestoisista kurseista jatkuvaksi koulutustoiminnaksi pysyvässä tukikohdassa Puolassa. Johtovaltiona Norja edellyttää, että osallistujamaat lähettävät täysiä koulutuskokoonpanoja (n. 20 henkeä), jotka vastaavat yhden koulutuskokonaisuuden toteuttamisesta. Puolassa sijaitsevassa koulutuskeskuksessa (Camp Jomsborg) annetaan perus- ja erikoiskoulutusta sekä johtajakoulutusta. Koulutusaiheet voivat muuttua Ukrainan tarpeiden perusteella. Toimintaan osallistuvat Norjan lisäksi muut Pohjoismaat, Baltian maat sekä Puola.

(6) Valiokunta yhtyy näkemykseen siitä, että aiempi hajautettu koulutusmalli ei enää vastaa tarkoituksenmukaisella tavalla Ukrainan nykyisiin tarpeisiin. Valiokunta katsoo, että suomalainen asevelvollisuusjärjestelmä antaa suomalaiskouluttajille hyvät valmiudet kouluttaa Ukrainan tarpeisiin soveltuvia taistelijoita tavalla, jossa länsimaisesta korkeatasoisesta pedagogiikasta saadaan suurin mahdollinen hyöty.

(7) Norja on esittänyt Suomelle noin 30 erilaista tehtävää, joista osa liittyy koulutukseen ja osa esikunta- ja tukitoimintoihin. Selonteon mukaan Suomi osallistuisi operaatioon enintään 40 sotilaalla määräaikaikaisesti 31.3.2028 asti. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan 40 sotilaan kokonaisuudesta noin puolet olisi reserviläisiä, ja tavoitevahvuutta kohti edetään vuoden 2026 aikana. Maksimivahvuuteen pyrkimistä nopealla aikataululla ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi puolustushallinnossa, jotta mahdollisiin uusiin tarpeisiin voidaan joustavasti varautua nykyisen mandaatin puitteissa. Valiokunta pitää tätä oikeana lähestymistapana.

(8) Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että reserviläisten osaamis pohjaa hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Tämä on tärkeää myös siksi, että uudet Nato-velvoitteet ja tiivistyvä kansainvälinen puolustusyhteistyö asettavat suuren haasteen kantahenkilökunnan käytettävyydelle. Reserviläisten mahdollisimman laajamittainen käyttö erilaisissa kansainvälisissä tehtävissä helpottaa osaltaan tätä painetta.

(9) Selonteossa todetaan, että 40 sotilaan 12 kuukauden kustannusarvio olisi noin 9 miljoonaa euroa, jakautuen lähes tasan ulkoministeriön ja puolustusministeriön maksettaviin eriin.

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2026 vp

Kustannusarviot tarkentuvat toimintaympäristön, tehtävien sekä osaston kokoonpanon ja tarvittavan materiaalin täsmentyessä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Norja, joka on vastannut leirin pystyttämistä ja eri toiminnoista, ei vielä tänä vuonna laskuta suomalaissotilaiden ylläpitokustannuksia, mutta vuodesta 2027 lähtien tilanne muuttuu.

(10) Selonteon mukaan ukrainalaisten kouluttaminen EU:n alueella vertautuu uhka-arvioltaan perinteisten kriisinhallintaoperaatioiden uhkien sijasta lähinnä vastatiedustelu-uhkiin. Henkilöstöön kohdistuva vakoilun uhka on maantieteellisesti Venäjää lähellä olevissa operaatioissa ja Ukrainan tukeen liittyvissä toiminnoissa jatkuva ja korkea.

(11) Selonteossa todetaan, että kun operaatiossa tuetaan eurooppalaista sotaa käyvää maata ja sen sotilaita, tällaisen operaation erityispiirteet voivat altistaa sijaistraumatisoitumiselle helpommin kuin kaukaisemmassa toimintaympäristössä tapahtuvissa kriisinhallintaoperaatioissa. Selkeä oireilu voi alkaa viiveellä myös vasta palveluksen päättymisen jälkeen. Valiokunta nostaa tässä yhteydessä jälleen esiin tarpeen kehittää eri operaatioissa palvelleiden suomalaissotilaiden PTSD-hoitoa. Valiokunta haluaa tässä yhteydessä myös nopeuttaa valmisteluja kansallisen veteraanikeskuksen perustamisesta.

Yhteenveto

(12) Suomen osallistuminen Operaatio Legioniin ei ole yksittäinen uusi avaus, vaan jatkumoa aiemmin omaksutulle koulutustukilinjalle. Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Suomi on tukenut Ukrainaa laajasti humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön, siviilituen, puolustusmateriaalin ja sotilaallisen koulutustuen kautta. Tätä tukea on välttämätöntä jatkaa. Valiokunta huomauttaa, että Ukrainan sodan pitkittyessä koulutustuesta on tullut kaksisuuntaista: Ukrainasta saatuja oppeja voidaan hyödyntää Suomessa, erityisesti droonisodankäynnissä. Ukrainalla on Suomelle huomattavan paljon annettavaa myös muilla modernin sodankäynnin osa-alueilla.

(13) Puolustusvaliokunta tervehtii tyydytyksellä asiantuntijakuulemisessa esille tullutta tietoa siitä, että Ukrainasta saatuja oppeja huomioidaan systemaattisesti ja ilman viiveitä varusmies- ja reserviläiskoulutuksessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että MPK kytketään tiiviisti mukaan tähän työhön, jotta myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen kenttä saa täyden hyödyn näistä kokemuksista.

(14) Valiokunta pitää hyvänä, että suomalaissotilaiden koulutustoiminta Puolassa perustuu jatkossa lakiin sotilaallisesta kriisinhallinnasta (211/2006) kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta (418/2017) annetun lain sijasta. Saadun selvityksen mukaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain perusteella tapahtuva toiminta takaa, että operaatioon osallistuville reserviläisille turvataan oikeus palata siviilitehtävänsä koulutustehtävän päättymisen jälkeen.

(15) Puolustusvaliokunta pitää kokonaisuutena Suomen osallistumista Operaatio Legioniin perusteltuna ja katsoo, että siitä saadaan merkittävää hyötyä myös Suomen puolustuksen kehittämiseksi.

Valiokunnan lausunto PuVL 11/2026 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

jäsen Otto Andersson r
jäsen Timo Furuholm vas
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Tomi Immonen ps
jäsen Riitta Kaarisalo sd
jäsen Mika Kari sd
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Jarno Linnell kok
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Janne Heikkinen kok
varajäsen Tuomas Kettunen kesk
varajäsen Veijo Niemi ps
varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola